

AMIF-ohjelman arviointitaulukko vuosi 2023

ARVIOINNIN KRITEERIT	Hallintoviranomaisen arviointi	Seurantakomitean kommentit
Tuloksellisuus	<ul style="list-style-type: none"> - Miten hankkeiden ja toiminnan toimeenpano on edistänyt toimeenpanosuunnitelman ja ohjelman toteutusta?<ul style="list-style-type: none"> o Vuoden 2023 aikana toimeenpano on käynnistynyt kaikissa rahaston erityistavoitteissa. o Toimeenpano ei ole vielä käynnistynyt kaikkien täytäntöönpanotoimien tai toimien osalta, mutta valtaosa täytäntöönpanotoimista ja toimista on toimeenpanosuunnitelmassa aikataulutettu. o Operatiivinen tuki on otettu käyttöön kaikissa erityistavoitteissa. - Miten kattavasti rahoitetuissa hankkeissa on saavutettu asetettujen indikaattoreiden mukaisia tuloksia? Missä määrin indikaattoreita sovelletaan rahoitetuissa hankkeissa?<ul style="list-style-type: none"> o Valtaosa rahoitetuista hankkeista liittyy yhteen tai useampaan ohjelman indikaattoriin. On kuitenkin myös hankkeita, joihin rahaston asetuksen mukaiset indikaattorit eivät sovellu. Kaikilla hankkeilla on kuitenkin myös hakijan itse asettamat tulostavoitteet. Toteumaa on aikaista arvioida, koska vasta harvat hankkeet ovat raportoineet tuloksia ja niidenkin toteutus on aluillaan. - Miten/missä määrin hallintoviranomaisen toimet ovat edistäneet ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman tavoitteiden toteutumista?<ul style="list-style-type: none"> o Rahastosta on järjestetty vuoden 2023 loppuun mennessä neljä hakua. Kaikki erityistavoitteet ovat olleet haettavissa. o Vuoden 2023 loppuun mennessä on käynnissä yhteensä 37 hanketta / operatiivista toimintaa. Syksyn 2023 hausta on esitetty rahoitettavaksi 12 hanketta, joista yksi ehdollisena. Indikaatiivinen aikataulu päätöksille 29.2.2024	Täydennetään käydyin keskustelun ja kommenttien pohjalta.

	<ul style="list-style-type: none"> o osa hankkeista on raportoinut toiminnastaan ja toteutuksen etenemisessä ei ole havaittu isoja ongelmia. Kokonaisuuden arvioiminen on vielä aikaista tässä vaiheessa ohjelmakautta	
Tehokkuus	<ul style="list-style-type: none"> - Ovatko hankkeet saavuttaneet tavoitteitaan hankesuunnitelmien ja -aikataulujen mukaisesti?<ul style="list-style-type: none"> o Tähän on vielä liian aikaista vastata otannan pienuuden vuoksi ja hankkeiden toiminnan vasta käynnistyessä, mutta jo raportoineiden hankkeiden osalta tavoitteissa on pitkälti pystytty. - Missä määrin hankkeissa on kyetty tehostamaan avustuksen saajien toimintaa?<ul style="list-style-type: none"> o Tähän on vielä aikaista vastata, mutta hakemusten perusteella erityisesti Migrin toimintaa tehostetaan useissa hankkeissa esim. UMA-kehitystyön ja automatisaation avulla sekä tehostamalla turvapaikka- ja oleskelulupahakemusten käsittelyä operatiivisen tuen avulla. - Onko rahoitusta käytetty suunnitelmallisesti (myöntö- ja käyttöaste)?<ul style="list-style-type: none"> o Rahoitusta on käytetty etupainotteisesti. Rahaston kaikki erityistavoitteet ovat olleet hauissa avoinna ja rahoitusta on jo tässä vaiheessa sidottu/esitetty myönnettäväksi hankkeisiin merkittävä määrä käytettävissä olevista varoista. o Kolmessa ensimmäisessä haussa rahoitusta sidottu noin 20,5 milj euroa. Rahastosta avustuksina myönnettävä rahoitusosuus kaudella 2021-2027 on 62,4 miljoonaa euroa. Täten noin 33% ohjelman rahoituksesta on sidottu vuoden 2023 loppuun mennessä. Syksyn haussa on esitetty rahoitusta noin kuuden miljoonan euron edestä. Jos esitys hyväksytään, on vuoden 2024 alussa sidottu noin 41% ohjelman rahoituksesta. o Hankkeille on maksettu AMIF -rahastosta avustusta ulos 31.12.2023 mennessä 1,1 miljoonaa euroa eli vasta n. 2 %. - Onko tukikelvottomia kustannuksia havaittu paljon ja/tai hankkeet toteutuneet suunniteltua pienempinä?	

- Hankkeiden ensimmäisiä raportteja on käsitelty, mutta arvion tekeminen edellyttää hankkeiden toteutumisen seuranta pidemmältä ajalta.
- Onko muutospäätösten määrä pysynyt maltillisena?
  - Tähän on liian aikaista vastata, koska ohjelmakausi vasta aluillaan. Toistaiseksi on tiedossa muutama muutospäätös, jossa tehtävät muutokset ovat luonteeltaan pieniä ja teknisluontoisia.
- Arviointia hallintoviranomaisen toiminnan suhteen liittyen mm. hakuihin, tarkastuksiin, koulutuksiin.
  - Hallintoviranomaisen on järjestänyt säännöllisesti haku-, hallinnointi- ja raportointikoulutuksia. Toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä pyritään hyödyntämään hanketoteuttajien ja seurantakomitean palautteet ja näkemykset.

Merkityksellisyys

- Miten rahaston kohderyhmä on hyötynyt hankkeista?
  - Tähän on liian aikaista vastata, koska hankkeet ovat vasta alkuvaiheessa.
  - Hakemusten perusteella kolmansien maiden kansalaiset tulevat hyötymään hankkeista joko suoraan hankkeissa tarjottavan tuen muodossa tai välillisesti palveluiden vahvistumisen myötä, esim:
    - Turvapaikkaprosessissa: oikeusturvan vahvistuminen parempien palveluiden myötä (esim. tulkkauksen laatu ja haavoittuvuuden tunnistaminen)
    - Kotoutumisen teemassa: taloustaitojen vahvistaminen, monilukutaidon vahvistaminen, osallisuuden lisääminen, kontaktien luominen, kieli- ja digi taidon vahvistaminen, omatoimisuuden vahvistaminen, palveluihin kiinnittyminen, osallisuus palveluiden kehittämisessä,
    - Paluuteemassa kohderyhmä hyöttyy paluuneuvonnasta sekä uudelleenkotoutumisen tuesta
- Onko ohjelman toimeenpano erityisesti tukenut jonkun avustuksen saajan tai muun toimijan toimintaa?

- o Suurin avustuksensaaja on Maahanmuuttovirasto, jolle on myönnetty rahoitusta 12:een hankkeeseen/toimintaan (12,31M€) ja jolle on esitetty syksyn haussa rahoitusta yhteen hankkeeseen (0,57 M€).
- o Muita merkittäviä avustuksen saajia mm. THL (1,9 M€), Suomen Pakolaisapu (1,5 M€) ja HDL (1,4 M€).

- Mitkä ovat merkittävimmät saavutukset ohjelman toimeenpanossa? Minkälaisia pysyviä muutoksia toimeenpanossa on saatu aikaan?
  - o tähän on vielä liian aikaista vastata
- Onko jokin hanke poikkeuksellisen merkittävästi edistänyt ohjelman tai toimeenpanosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?
  - o tähän on vielä liian aikaista vastata

Hankkeista ei ole vielä raportoitu riittävästi, jotta kattavaa yhteenvetoa voitaisiin tehdä.

Johdonmukaisuus

- Ovatko hankkeet temaattisesti jatkoa aiemmille hankkeille ja/tai kehitystyölle? (myös muu kuin EUSA)
  - o Useat hankkeet jatkavat ohjelmakaudella 2014 –2020 aloitettua kehittämistyötä erityisesti laajojen tietojärjestelmien ja niiden yhteentoimivuuden osalta sekä esim. paluutoimien osalta. Myös Suomeen saapumisen sekä lupahakemusten käsittelyn sujuvoittamistoimet ovat edelleen painopisteenä tämän kauden hankkeissa. THL:n hankkeissa jatketaan kotoutumisen tietopohjan vahvistamista. Yhteiskunnan vastaanottavuuden edistämistä ja rasismiin vastaisia toimia koskevia hankkeita jatketaan myös (kevään 2023 haku).
- Onko odotettavissa, että hankkeiden tuloksena syntyy pysyvää toimintaa?
  - o Tietojärjestelmien kehitys tuottaa pitkäikäisiä tuotoksia, jotka toimivat usein jatkokehityksen pohjana. Turvapaikanhakijoiden ja kotoutumisen parissa toimivien osaamisen lisääntymisen odotetaan näkyvän palveluiden laadun vahvistumisena.

- Miten voidaan arvioida kumppanuuksien toteutumista hanketoiminnassa/hankkeissa?
  - o Migrin tietojärjestelmäkehitystä ja automatisointia sekä Poliisin ja Migrin operatiivista toimintaa lukuun ottamatta suurin osa hankkeista toteutetaan useamman organisaation yhteistyönä.

- Onko kaikkia ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman mukaisia tavoitteita edistetty?
  - o Toiminta on lähtenyt käyntiin kaikissa erityistavoitteissa ja valtaosa toimeenpanosuunnitelman toimista on ollut haettavana.
  - o toimeenpano ei ole käynnistynyt seuraavissa toimissa: 1A4 Uudelleensijoittamisen laadun ja tehokkuuden arvioiminen, 1B2 Yksityismajoituksessa olevien asiakkaiden tukeminen, 1C1 Kiintiöpakolaisten valintamenettelyiden kehittäminen, 2A1 Työperäisen maahanmuuton prosessien sujuvoittaminen,
  - o toimeenpano ei ole käynnistynyt seuraavissa paluuta koskevissa täytäntöönpanotoimissa: 3A Infrastruktuuria, menettelyjä ja palveluja koskevan unionin säännösten ja politiikan painopisteiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistaminen; 3B Tuetaan palauttamisen hallintaa koskevaa yhdennettyä ja koordinoitua lähestymistapaa; 3D Yhteistyön vahvistaminen kolmansien maiden kanssa ja niiden valmiuksien lisääminen takaisinoton sekä kestävä paluun mahdollistamiseksi;

- Onko hakuja avattu systemaattisesti?
  - o Kyllä

- Arviointia ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman päivittämisestä.
  - o Uusi hallitusohjelma on aiheuttanut päivittämistarpeita toimeenpanosuunnitelman sisältöihin.
  - o Rahoituksen siirtäminen erityistavoitteiden sisällä tai niiden välillä ei ole vielä ajankohtaista, vaikka poliittisen johdon tahtotilana on rahoituksen käyttäminen painotetummin paluusiin liittyviin hankkeisiin.

Unionin tasolla saatava lisäarvo

- Onko ohjelman toimeenpanossa edistetty hyviä käytäntöjä EU-tasolla?
  - o Ohjelmakausi on vasta aluillaan, mutta esimerkiksi Yhteisölähtöisen kotoutumisen pilotti -hankkeesta voidaan saada hyviä käytäntöjä levitettäväksi myös EU-tasolla. Työperäisen maahanmuuton edistämiseen liittyvien toimien käynnistyttyä saattaa syntyä myös hyviä EU:n tasolla levitettäviä käytäntöjä.
- Onko ohjelman ja hankkeiden toimeenpano lisännyt EU-näkyvyyttä?
  - o tähän on vielä liian aikaista vastata, mutta tavoitteena on näkyvyyden lisääminen verrattuna esimerkiksi edelliseen ohjelmakautteen sekä hankkeiden merkityksellisyyden ja kiinnostavuuden että viestinnän kautta.
- Miten ohjelman toimeenpanossa edistetty Unionin tason hankkeita (esim. tietojärjestelmät) ja strategioita?

Käytäntöjen ja EU-näkyvyyden arviointi on varhaista suhteessa hankkeiden toimeenpanoon, mutta periaatteet on otettu huomioon hankkeiden rahoituksessa, kuten myös kansallisen ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman laadinnassa. Ohjelman toimeenpanossa ja hankkeiden rahoittamisessa on huomioitu mm. yhteisölähtöisen kotoutumisen malli sekä EU:n vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotouttamisen strategia.

Löytyykö esimerkkejä hankkeista, joilla on ollut erityistä unionin tason lisäarvoa?

- Muuttoliikkeen hallintaa parantavilla toimilla yleisesti katsotaan olevan unionin tason lisäarvoa, sillä muuttoliike ilmiönä ja muuttoliikettä koskevat haasteet ovat yhteisiä. Kun vahvistamme maahanmuuttoon liittyviä toimia EU-strategioiden mukaisesti, vahvistamme EU:n yhteistä muuttoliikepolitiikkaa. Muuttoliikettä koskevat EU-tason vaatimukset ovat yhteisiä ja koskevat kaikkia jäsenvaltioita. Kukin jäsenvaltio kehittää menettelyitä omalta osaltaan. Erityisesti yhteisen

turvapaikkajärjestelmän tehokkuuden ja laadun vahvistamisen sekä muuttoliikkeen perimmäisiin syihin vaikuttamisen katsotaan tuottavan EU-tason lisäarvoa. Myös jäsenvaltiokohtaisten työmarkkinoiden vahvistaminen on EU:n yhteinen etu. Rahastosta on myönnetty noin 8,4 milj. euroa avustusta EU:n yhteistä turvapaikkajärjestelmään koskeviin toimiin. Esimerkkeinä näistä Migrin turvapaikkamenettelyä tehostavat ja sen palveluiden laatua vahvistavat hankkeet. Migrin Ennaco-hankkeessa vahvistetaan kykyä ylläpitää riittävää muuttoliikkeen tilannekuvaa. Kyky varautua laajamittaiseen maahanmuuttotilanteeseen on osa yhteistä turvapaikkapolitiikkaa ja tämä elementti sisältyy lähes kaikkiin Migrin hankkeisiin. Kyky laadukkaasti ja osaavasti palvella haavoittavassa asemassa olevia asiakkaita kaikissa tilanteissa on niin ikään olennainen osa turvapaikkaprosessia.

- Kotoutumistoimia edistetään lukuisissa hankkeissa komission kolmansien maiden kansalaisten kotouttamista koskevan toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Rahaston rahoitusta on käytetty myös esim. turvapaikanhakijoiden sisäisten siirtojen toimeenpanemiseen. Näillä toimilla helpotetaan taakka niissä maissa, joihin maahanmuuttopaine vahvimmin kohdistuu.

Osallisuus, syrjimättömyys ja näkyvyys

- Miten hankkeet ja hallintoviranomainen ovat edistäneet EU-näkyvyyttä?
  - o Hankkeet ovat tuoneet esille rahoituksen alkuperän kaikessa hanketta koskevassa viestinnässä ja käyttävät EU-logoa asianmukaisesti. Avustuksensaajat viestivät hankkeista ja tuloksista suunnitelmallisesti, viestintäsuunnitelmansa mukaisesti.

- Hallintoviranomainen tiedottaa aktiivisesti ja oikea-aikaisesti avustusta saavista ja saaneista hankkeista. Viestinnässä tuodaan esille EU-rahoituksen tuoma lisäarvo.
- Hallintoviranomainen on kouluttanut avustuksensaajia hyödyntämään komission tarjoamia viestintätyökaluja (mm. Download center ja Online generator)

- Miten arvioidaan hallintoviranomaisen toteuttaneen kumppanuusperiaatetta ja osallistaneen kumppaneita ohjelman toimeenpanossa?
  - Hallintoviranomainen on pyrkinyt osallistamaan seurantakomiteaa vahvemmin ohjelman toimeenpanossa ja sen seurannassa.
  - Hallintoviranomainen tekee käytännön yhteistyötä toimeenpanosuunnitelman ja hakujen suunnittelussa esim. TEM:n ja TEM:n hallinnonalan kanssa (ml. kotoutumisen kumppanuusohjelma) ja SM:n hallinnonalan kanssa (esim. Paluun yhteistyöryhmä)

- Onko osallisuuden ja syrjimättömyyden periaatteet huomioitu hallintoviranomaisen ja hankkeiden toiminnassa?
  - Horisontaalisten periaatteiden toteutumista seurataan hankekauden aikana kootusti ja yksittäisissä hankkeissa ja hallintoviranomainen on sitoutunut noudattamaan periaatteita toiminnassaan. Toteutumista pystytään arvioimaan paremmin kauden edetessä ja useampien hankkeiden raportoidessa toiminnastaan. Hallintoviranomainen on kouluttanut hankkeita horisontaalisten periaatteiden huomioimisesta.

Seurantakomitean palautetta ja kehittämissuhteita